

חולין דף מ"ד

עד היכן מקום שחיטה למעלה
ולמטה בצוואר

הגמרא הביאה, שרב ושמואל נחלקו בנקב
שב'תורבץ הוושט', והאם הוא מקום שחיטה.

וממשיכה לדון במקום שחיטה, בחלק העליון של הצוואר. עד כמה מקום
שחיטה למעלה? אמר רב נחמן, צריך להניח לצד הראש עד כדי תפיסת
יד³⁰⁰. ועד ביכן מקום שחיטה למטה? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח,
עד מקום שיש שם שיער, שגוררים אותו בסכין מכרס הפנימי. שואלת
הגמרא, והרי אמר רבינא אמר גניבא משמו של רב, טפח בוושט סמוך
לכרס זהו 'כרס הפנימי'. וכיון שאינו מקום ושט, כיצד שוחט שם? עונה
הגמרא, הכוונה שטפח בכרס סמוך לוושט שהוא הטפח הראשון של
כרס, זהו כרס הפנימי, ששיעור הנקב הפסול בו הוא משהו. או שניתן
לבאר באופן אחר, שמקום שחיטה הוא בוושט עד מקום השער, ומה
שרב אמר טפח אחרון בוושט נקרא כרס, זה בשור שהשער נכנס בתוך
הוושט טפח.

אמר רב נחמן אמר שמואל, 'תורבץ הוושט'
שניטל כולו מהלחי כשר. והתנא שלנו
מסייע לכך, ששנינו ניטל לחי התחתון וממילא נתלשו גם הסימנים,
כשר. הקשה רב פפא, והרי צריך להיאסר משום עיקור סימנים? תמיהה
הגמרא על רב פפא, הרי במשנה שנינו שכשר? ומבארת הגמרא, שעל
רב פפא לא קשה כיון שהוא יכול להסביר שכשהסימנים נעקרו מבשר
הלחי זה טריפה, והמשנה מדברת שכל הלחי נעקר ויחד איתו הסימנים
והם עדיין מחוברים לבשר. אבל לשמואל שדיבר שתורבץ הוודט ניטל
מבשר הלחי, קשה מדוע אינו נפסל משום עיקור? עונה הגמרא, אין
הכוונה שניטל 'כולו' מהלחי אלא 'רובו'. שואלת הגמרא, והרי אמר
רבה בר בר חנה בשם שמואל, סימנים שנדלדלו ברובם טרפה? אמר
רב שישא בנו של רב אידי, כאן התירו כשהוושט נקלפה מהבשר, ושם
הטריפו כשהוושט נעקרה ושוב אינה מבריא.

300 כשלוש אצבעות וארבע, לשון מורי הזקן. ואני שמעתי, אחיזת חודי צפרנים. והראשון נראה בעיני, שכה"ג
לא נקרא 'תפיסת יד'. רש"י.

מביאה הגמרא, שבברייתא שנינו ש'פסוקת הגרגרת' שאסרה המשנה זה כשנפסקה ברובה. ונחלקו אמוראים בדעת רב מהו 'רובה'. אחד אמר שרב פירש³⁰¹, שהכוונה רוב עוביה. ויש אומרים שרב אמר רוב חללה³⁰².

חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר מביאה הגמרא מעשה בבהמה שהגרגרת נפסקה והביאוה לפני רב, ובדק ברוב עוביה. שאלוהו רב כהנא ורב אסי, והרי רב הוא שאמר שנטרפת 'ברוב חללה'? והורה רב לשלוח לרבה בר בר חנה שיבדוק. בדקה ברוב חללה והכשירה, וקנה ממנו בשר בשלש עשרה סלעי מדינה. ואף ששנינו בברייתא, חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר אסר אין חבירו רשאי להתיר, כאן רב לא אסר, אלא שהתלמידים לא נתנו לו לבדוק ברוב עוביה, ולכן שלח לרבה שיבדקה.

בשר היה בו שאלה והתירוה מסברא שואלת הגמרא, כיצד אבל מהבשר, והרי אין ראוי לאוכלה מצינו שיחזקאל לא אכל מבשר שהיה בו שאלה ונצרך שיתירו חכם. שנאמר: " וְאָמַר אֶהְיֶה ה' אֲלֹקִים, הִנֵּה נִפְשֵׁי לֹא מִטְמָאָה", שלא הרהרתי ביום המביא לידי טומאת קרי בלילה, "וַיִּנְבְּלָה וַיִּטְרַפָּה לֹא אֲכַלְתִּי מִנְעוּרַי וְעַד עַתָּה", שלא אכלתי בשר של בהמה שמיהרו לשוחטה לפני שתמות, "וְלֹא בָּא בְּפִי בֶּשֶׂר פְּגוּל", שלא אכלתי מבהמה שנולד בה ספק והוצרך לשאול לחכם להתירו. משום רבי נתן אמרו, שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה, ואף על פי שהיה כהן ויכל לאוכלה בלא הרמה? עונה הגמרא, שיש לחלק מאיזה סיבה החכם התיר. אם ההיתר היה משום סברה, יש לחשוש שמא לא טעה בסברה³⁰³. אולם כאן רבה בר בר חנה התיר שסמך על מה שלמד מרבו שפסוקת הגרגרת נבדקת ברוב חללה, ולכן בזה אין להחמיר.

301 עמוד ב'.

302 'רוב עוביה' עובי הצוואר נקרא רוחב הקנה. ובדרך כלל נפסק מלמעלה למטה, וברובו עד חצי החלל רוב עוביה עם הדפנות והחלל. 'רוב חללה' אינה טרפה עד שיפסק רוב החלל, ועובי התנוך אינו משלים לרוב. רש"י.

303 כגון: מקיפין בריאה, שיש לומר שמא לא דומים במראה, וכגון: דמיא לבשרא ודמיא לכבדא ודמיא לביעתא ודמיא למורינא, שיש מהם כשרות ויש טרפות, ופעמים שאדם טועה במראותיהן. רש"י.

אמרו חכמים: הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו **שואלת הגמרא, והרי היה לו להמנע מלקנות ממנו בשר, כדי שלא יחשדו שמכר לו את**

הבשר בזול כשכר על התירו. ומצינו שיש להמנע במקרה כזה, ששנינו בברייתא, דיינן שדן על חפץ, זיכה וחייב, טימא וטיהר, אסר והתיר, וכן העדים שהעידו, כולן רשאים לקנות את אותו חפץ, אבל אמרו חכמים: הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו, שלא יאמרו 'בשביל כך זיכהו כדי שימכור לו בזול'? עונה הגמרא, במקרה שאין שווי קבוע לחפץ אלא מעריכים אותו לפי שומא. אבל בבשר שנמכר לפי משקל מותר. ומביאה הגמרא מעשה כראיה לחילוק זה, שפעם אחת רבא התיר טרפה, וקנה בשר מאותה בהמה. אמרה לו אשתו שהייתה בתו של רב חסדא שהיה כהן, 'אבי לאחר שהיה פוסק על מום להתיר בכור בהמה'³⁰⁴, לא היה קונה ממנה בשר? אמר לה, בכור שנמכר באומד ולא במשקל³⁰⁵, ראוי להמנע מלקנות כדי שלא יאמרו שקיבל יותר כשכר על הפסיקה. אבל בטרפה שלאחר שהותרה מוכרים אותה במשקל, אין לחשוש לחשד, שהרי הכל רואים שהוא שוקל ליטרא בדינר כמו לאחרים. ואם יאמרו שהוא נתן מהחלק המשובח של הבהמה? הרי בכל יום מוכרים מן המיטב בשביל לכבדו!

איזהו תלמיד חכם? זה האוסר ספק **אמר רב חסדא, איזהו תלמיד חכם? זה הרואה כשנולד ספק טרפות בבהמתו, ונראה בו טעם**

לאיסור וטעם להיתר, ואינו חס עליה ואוסרה. ואמר רב חסדא, איזהו שאמר עליו הכתוב: "וְשׂוֹנֵא מִתַּנְתַּחֲתָהּ?" שאם פוסק איסור על ספק טרפה שנמצא בבהמתו ואינו חומד להכריע להיתר, ודאי ששונא מתנות גם אחרים. דרש מר זוטרא משמו של רב חסדא, כל מי שקורא ושונה רואה טרפה לעצמו ושימש תלמידי חכמים³⁰⁶, עליו הכתוב אומר: "וַיִּגַּע כְּפִיךָ כִּי תֹאכַל אֶשְׁרִיף וְטוֹב לָךְ". רב זביד אמר, זוכה ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא, "אֶשְׁרִיף" בעולם הזה "וְטוֹב לָךְ" לעולם הבא.

304 בכור נוהג בזמן הזה, וכשהוא תם – אינו ראוי לכלום, דשוחט קדשים בחוץ. רש"י.

305 כדא' בבכורות (לא), כל פסולי המוקדשין נשחטין ונמכרין באיטליז ונמכרין בליטרא, חוץ מן הבכור והמעשר. רש"י.

306 שיודע תירוק וישוב טעמי המשנה ומשניות הסותרות זו את זו וזה גמרא. רש"י.

מספרת הגמרא, שכששלחו לרבי אלעזר דבר כמתנה מבית הנשיא, לא היה לוקח. וכשהזמינוהו לאכול אצלם לא היה הולך, שאמר: האם הם לא רוצים שאחייה, וככתוב: "וְשׂוֹנֵא מִתְּנֵת חֵיקָה"? רבי זירא, כששלחו לו דבר כמתנה מבית הנשיא לא היה לוקח, אבל כשהזמינוהו לאכול אצלם היה הולך, ואמר שאין זו מתנה, אלא היא בשביל הנאתם ולכבודם במה שאני סועד אצלם.

